

Znanstveni simpozij

Svetopisemski posvet o medreligijskih odnosih

Kristiansand (Norveška), 11.–23. avgust 2015

V okviru univerze v Kristiansandu na obalnem jugu Norveške je 11. in 12. avgusta 2015 potekal znanstveni simpozij o svetopisemskih perspektivah medreligijskih odnosov. Vabljeni predavanja je imelo petnajst priznanih strokovnjakov Svetega pisma iz Danske, Kanade, Nemčije, Nizozemske, Norveške, Slovenije, Švedske, Velike Britanije in iz Združenih držav Amerike. Iz Slovenije je bil povabljen podpredsednik SAZU, Jože Krašovec, ki je bil med vsemi tudi edini katoliški biblicist, zato toliko bolj opazen. Posvet je potekal v prostorih Ansgar University College, ki so ga pred nekaj leti preselili iz Osla v Kristiansand na čudovito lokacijo ob morju. Ansgar University College je vplivna akademska ustanova, ker že od nekdaj posebej skrbi za biblične študije na visoki akademski ravni in za pripravo misijonarjev, ki delujejo po svetu. V zadnjih letih si prizadeva tudi za poglobljanje ekumenskega duha v medreligijskem dialogu.

Predavanja so zajemala različne vidike medreligijskih odnosov, kakor se kažejo v Svetem pismu Stare in Nove zaveze. Izrael je bil vsestransko vpet v kulturni in religijski svet antike in je bil izpostavljen kulturnim in religijskim vplivom iz vseh antičnih kultur. Zato je pomembno vprašanje, kaj je v Svetem pismu skupnega glede na okoliške kulture in religije in kje se kažejo posebnosti razodetja, ki je za beleženo v Svetem pismu. Nekaj predavanj se je dotikalo medreligijskih odnosov v novejših kulturnih in religijskih konstelacijah. Predavanje Jožeta Krašovca je bilo edino, ki je bilo osredotočeno na najbolj kompleksna vprašanja novejših poskusov zblíževanja teoloških pozicij katoliške in protestantskih Cerkva v razlaganju vloge in pomena razmerja med besedo Svetega pisma in zakramenti na eni strani in poskusov preseganja nekdanjih kontroverz v razumevanju »opravičenja po veri« v katoliški in v protestantski teologiji in oznanjevanju.

Med redke poskuse preseganja kontroverze med katoličani in protestanti v zvezi z razmerjem med besedo in zakramenti sodi vloga simbolov v Svetem pismu. Simboli so osrednjega pomena, ker pomenijo konkreten način izražanja resničnosti in resnice, ki sta presežni in ju z besedo samo ni mogoče zajeti. Eden redkih teologov, ki je izrecno obravnaval pomen simbolov za razumevanje odnosa med besedo in zakramenti, je bil Karl Rahner. Rahner se tega kompleksnega vprašanja dotika z različnih vidikov, a najbolj učinkovito in slikovito s svojo »ontologijo« simbola, ki jo je razvil v spisu Teologija simbola. Karl Rahner preseže protestantsko »metaforično« razlago Jezusove navzočnosti v evharistiji z značilno katoliško razlago »realne« navzočnosti prav z »ontologijo« simbola. Simbol v temeljnih raz-

merjih med Bogom in človekom ne označuje samo nekega trenutnega stanja božje navzočnosti. V evharistiji se zunanja historična razsežnost božjega razodetja človeku in notranja milost božje besede zlijeta v eno samo božjo besedo, ki pomeni dejansko božjo navzočnost med nami.

»Ontologija« simbola pa ne pomaga dovolj, ko se postavi zelo kontroveržno vprašanje »opravičenja po veri«, ki je osrednji del Pavlove teologije, najbolj izčrpno prikazan v njegovem Pismu Rimljanom. Z reformacijo je nastopil izraz »opravičenje po veri« s poudarkom »samo po veri« (*sola fide*). V čem je problem v poudarku »samo po veri«? Razlog razhajanja med katoliško in protestantsko smerjo je v protestantski razlagi tega poudarka, ker je prav iz razlage razvidna njihova teza, da je za opravičenje dovolj človekovo dejanje vere. Katoliški nauk in teološka razlaga pomena vere za opravičenje pa dejanje vere razumeta širše: zadostni pogoj za opravičenje ni samo načelno dejanje vere, temveč tudi volja do življenja po navdihu upanja in ljubezni. Po nerazumljivi logiki protestanti v tako široki razlagi vere vidijo past, da bi upanje in ljubezen razumeli kot človekovo »zaslugo« za opravičenje, to pa bi pomenilo domnevo, da se človek ne odreši »samo po milosti« (*sola gratia*), temveč tudi na podlagi nekega človekovega prispevka, torej zasluge.

Ker je ta dilema preveč umetna, jo je bilo mogoče do neke mere premostiti z Deklaracijo o doktrini opravičenja, ki sta jo pripravila in leta 1999 sprejela Papeški svet za spodbujanje krščanske edinosti in Luteranska svetovna federacija. Namen deklaracije je, »pokazati, da sta zdaj na temelju medsebojnega dialoga podpisnika Luteranskih cerkva in Rimsko katoliške Cerkve sposobna artikulirati skupno razumevanje našega opravičenja po božji milosti po veri v Kristusa. Ne pokriva vsega, kar ena in druga Cerkev uči o opravičenju. Obsega soglasje o temeljnih resnicah doktrine opravičenja in kaže, da preostale razlike v razlagi niso več razlog za doktrinalne obsodbe.« (čl. 5)

Strokovna literatura protestantskih in katoliških strokovnjakov Svetega pisma opozarja, da kontroverze na teološki ravni večinoma nimajo razloga v nejasnosti svetopisemskih besedil, temveč v človekovi težnji po subjektivizmu, ki je najkrajša pot do fundamentalizma. Znani protestantski strokovnjak za Sveto pismo, James Barr, ki je bil profesor na Teološki fakulteti Univerze v Oxfordu, v svoji knjigi *Fundamentalizem* kritizira prav značilne protestantske oblike fundamentalizma, ki nimajo podlage v Svetem pismu.

Jože Krašovec